

(Ξηροκ.) Τὸ γνῶμ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ.

Βόιδι σπαθᾶτο ἀγόραζε τσαὶ γάιδαρο καθούρη,
γυναῖκα κοδοκάπουλη τσαὶ γ'ρούνι μακρομούρι
(τὰ προτερήματα τῶν βοδιῶν, ὄνων, χοίρων καὶ γυναικῶν)
Πελοπν. (Ξεχώρ.)

Ἡ κόττα θέλει πίτουρα καὶ τὸ γουρούνι λάσπη
(ἐπὶ τοῦ προσιδιάζοντος ἐκάστῳ) Κεφαλλ. || Αἰνίγμ.

Μαῦρα κι ἄσπρα τὰ γουρούνια | εἰς τὴν μαρμαρένια
γούρνα
(τὰ σταφύλια) Κρήτ. (Πεδιάδ.)

Ἐνα γουρούνι εἶχαμε, | κατσιδλιγὴ τὸ λέγαμε,
ἀπ' τὴν ὁρὰ τὸ δέναμε, | νὰ μὴ δὸ πάρ' ὁ ποταμός,
νὰ μὴ δ' ἀλέσ' ὁ μύλος, | νὰ μὴ δὸ κάμη πίτερα,
νὰ μὴ δὸ φάη ὁ χοῖρος

(ἡ βελόνα) Κρήτ. ("Ἁγίος Γεώργ.") || Ἄσμ.

Ἀλεσε, μύλο, ἄλεσε τῆς κούρβας τὸ κορμάκι,
τ' ἀλεύρι τρῶνε τὰ σκυλλιά καὶ τὴν πασπάλ' τὰ γ'ρούνια
Θεσσ. (Καλαμπάκ.)

Πῆγα τσαὶ 'ς τὸ Κληματάρι, | πίσσαν ἦταν τσαὶ σκοτάδι,
ἔφτακα τσαὶ 'ς τὸ Κουρούνι, | μαγερεύαν οὐλ-λοι γ'ρούνι
Εὔβ. (Κουρ.)

Ἦθελα νὰ 'σωνα πηλὰ καὶ γὼ νὰ 'μαι γουρούνι,
νὰ πάω μέσα νὰ χωστῶ ἴσαμε τὸ πιγούνι
Κρήτ. ('Ανατολ.)

Σένα σοῦ πρέπει, μάτια μου, καρέκλα καὶ μπαστούνι,
νὰ κάθῃσαι 'ς τὴν πόρτα μου, νὰ διώχνῃς τὸ γουρούνι
Κύθηρ.

Ἄι-Βασίλης ἔρχετι ἀπὸ τὴν Κισαρεία,
φέρει γουρούνια δώδικα, κατσίκια δικατρία
Θράκ. (Τσακίλ.)

Καὶ σοῦ δίναν γιὰ προικιά | ἓνα κόσκινο κουκκιά,
τὸ γουρούνι τὸ ζωνὸ | καὶ τ' ἀρνὶ τὸ παχουλὸ
(ζωνὸ=τὸ ἔχουν ἐγχρωμον λωρίδα ἐπὶ τοῦ δέρματος βου-
κάλ.) Πελοπν. ('Ηλ.) || Ποίημ.

Τί γελᾷς ἐσύ, γουρούνι; | Σοῦ μετράω μὲ τὸ μπαστούνι
ὅσες σέρνει ὁ Κουτσοφλέβαρος

Δ. Σολωμ., σ. 330. 3) Ὁ ἀγριόχοιρος Ἡπ. (Δίβρ. κ.ά.) Μα-
κεδ. ('Αρέθουσ. Σταν. Σταυρ. κ.ά.) Σαμοθρ. κ.ά.: Τοῦ
βρουσούκ' εἶνι σὰν ἀγουρούν' (βρουσούκι=ἀσβός) Σταυρ.
Θά 'ναι κᾶνα γ'ρούν' κὶ θὰ μᾶς σκίσ' Δίβρ. "Οταν πᾶνάμ' 'ς
τοῦ κινήγ', βαρίναμι ἓνα γ'ρούν', δγνὸ Σταν. 4) Τὸ ζῶον
Γλομερίς τῆς οἰκογ. τῶν Μυριαπόδων (Millepedi) Σαμοθρ.
Συνών. γουρουνακι 2, γουρουνίδα 1, γου-
ρουνίτσα 2, γουρουνομπούμπαρο, γου-
τζέλι, μαμμουρίδα, προβατῖνα. 5) Ὁ ἰχθύς
'Οξύνωτος ἡ κεντρίνη (Oxynotus centrina) τῆς οἰκογ.
τῶν Ὁξυνωτιδῶν (Oxynotidae) Κεφαλλ. Συνών. ἀχι-
νόγαττος, γουρούνι 5, γουρουνόψαρο, κεντρονί. 6) Ἡ χοιράδωσις, ὁ ἐξογκωθεὶς καὶ σκλη-
ρυθεὶς ἀδὴν τοῦ λαίμου Κρήτ. (Μεραμβ.) Γουρούνια 'χει
'ς τὸ λαιμό δου ὁ κακόμοιρος. Θηλυκά 'ναι τὰ γουρούνια δου
καὶ δὲ γιαίνουν. Συνών. γουρουνακι 7, χελωνάρι. 7) Τὸ ὀπισθεν σαρκῶδες τμήμα τῆς κνήμης Χίος (Πισπιλ.):
Ἡπ-πεσεν ἀπάνω 'ς τῇφ φωτγιάν τζ' ἐκάνη τζ' ἐκκόλ-
λεσεν τὸ γουρούνι τοῦ πο'αριού της μὲ τὸ μερίν της. Συνών.
γουρουνακι 8. 8) Ἡ ῥάχης τοῦ πέλματος τοῦ ποδός,
ὁ ταρσὸς Πελοπν. (Κίτ. Μάν.): Τὸ γουρούνι τοῦ ποιδιού
(Ἡ φρ. καὶ ἐκ χειρογρ. τοῦ 18ου αἰ. ἐκ Μάνης). 9) Σιδηροῦν
ὑπόβαθρον τριγωνικοῦ πρίσματος, φέροντος ἐντομάς, κα-

ταλλήλου εἰς τὴν ὑελουργίαν Σῦρ. ('Ερμούπ.)

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γουρούν' Θεσσ.
(Μαγνησ.) Γου'ούνια Σαμοθρ. Γ'ρούν' Μακεδ. (Μεσολακκ.)
καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γουρούνι Φοῦρν. Γουρούν'ς
Στερελλ. ('Αράχ.)

γουρουνιά ἡ, Ἄττικ. Κύπρ. (Καλοπαναγιώτ. Μουτουλ.
Πεδουλ. Πρόδρομ. κ.ά.) Σῦρ. ('Ερμούπ.) — Λεξ. Δημητρ.
γουρ'νιά Ἀμοργ. γ'ρουνιά Λέσβ. Σάμ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γουρούνι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ι ἄ.

1) Ὁ θῆλυς γαλαθηνὸς χοῖρος Ἀμοργ. Κύπρ. (Καλο-
παναγιώτ. Μουτουλ. Πεδουλ. Πρόδρομ. κ.ά.): *Elnda* πα-
δὰ γουρουνιά γιὰ καπύραν! (πόσον παχεῖα γουρουνοπούλα
διὰ ψήσιμον!) Κύπρ. Γιὰ νὰ κάμουμεν τὴν γουρουνιάν, πρέ-
πει ν' ἄφουμεν μὴν λαμπρατξὰν καὶ κάφη κάρβουνα πολ-λά
(νὰ κάμουμεν=νὰ ψήσωμε, λαμπρατξὰ=φωτιά) Πεδουλ.
Συνών. γουρουνοπούλα, γουρουνορουλίδα,
γουρουνοπουλίτσα, μπουζοπούλα. 2) Ἡ
ὁσμὴ τοῦ χοίρου Θεσσ. ('Αρδάν.): Ἡ μπουμπότα εἶνι μὴ
λίπα κὶ μυρίζ' γουρ'νιάς (λίπα=λίπος). Συνών. εἰς λ. γου-
ρουνίλα. 3) Μεταφ. α) Δυσωδία, ρυπαρότης Ἀττικ.
Λέσβ. Σῦρ. ('Ερμούπ.)—Λεξ. Δημητρ. β) Ἀπρεπὴς συμπε-
ριφορὰ, ἀναισχυντία Ἀττικ. Λέσβ. Σῦρ. ('Ερμούπ.) Χίος—
Λεξ. Δημητρ.: Τί γ'ρουνιά εἶναι αὐτή! Λέσβ. Χαρά 'ς τὴ
γουρουνιά του! Σῦρ. Συνών. ἀγένεια, ἀνανθρωπιά,
ἀπανθρωπιά, ἀρκοιδιά, γαιδουριά II,
γαιδουριλίκι, γαιδουροσύνη, *γαιδουρό-
τη, γομαριά 3, γομαρίλα 2, γυφτιά 4, γυ-
φτίλα 2, γυφτιλίκι, γύφτισμα, χωριατιά,
ἀντίθ. εὐγένεια.

γουρουνιάρης ὁ, Ἡπ. (Αὐλότοπ.) Πελοπν. (Καλάβρυτ.
Λάστ.) γουρουνιάρ'ς Στερελλ. (Καρπεν. Λαμ.) γ'ρουνιάρ'ς
Ἡπ. ('Αρτ. Δωδών.) Στερελλ. (Ναύπακτ. Παρνασσ.) γουρ'-
νιάρ'ς Θεσσ. (Μοσχολούρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.
Μύτικ. Ἀστακ. Ναύπακτ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γουρούνα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ι ἄρης.

1) Ὁ χοιροβοσκὸς Στερελλ. (Ἀκαρναν. Ἀστακ. Μύτικ.):
Οὐ Γάλ'ς εἶνι γουρ'νιάρ'ς θ'κὸς μ' Μύτικ. Συνών. γουρου-
ναρᾶς, γουρουναρῆς 1, γουρουναῖς 1, γου-
ρουνοβοσκός 1, γουρουνολόγος, γουρου-
νοτοσopάνης, ντορμπάρης, χοιροβοσκός. 2) Ὁ βόσκων τὴν γουρούναν εἰς τὴν ὁμώνυμον παιδιάν (βλ.
γουρούνα 9) ἐνθ' ἀν.: Μπαίνω γὼ γουρουνιάρης' ἐλᾶτε
νὰ παίξουμε Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Οὐ Βαγγέλ'ς τραγου-
δοῦσ' τοῦ γ'ρουνιάρ', ἓνα γουστόζ'κου τραγ'δαλ' Στερελλ.
(Παρνασσ.) || Ἄσμ.

Βρὲ γ'ρουνιάρ' κιαρατᾶ, ποῦ 'ν' ἡ γ'ρούνα ἡ μουσκούρη;
(μουσκούρη=φαϊόχρους) αὐτόθ. Συνών. εἰς λ. γουρου-
ναῖος.

γουρουνιάτικο τό, ἐνιαχ. γουρ'νιάτικο Πελοπν. (Καλά-
βρυτ.) γουρ'νιάτ'κου Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Κουνουπῖν.
Μύτικ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γουρούνι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ι ἄτικος.

1) Ἡ ἀμοιβὴ εἰς τὸν χοιροβοσκὸν Πελοπν. (Καλάβρυτ.)
2) Τὸ μίσθωμα τὸ διδόμενον εἰς ἰδιοκτήτην λιβαδίου διὰ
τὴν εἰς αὐτό βοσκὴν χοίρων Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.)

Κουνουπίν. Μύτικ. κ.ά.) : Πουλὸ γουργουνιάτ'κου ζητᾶνι, δὲ φτάνουμι νὰ πληρώσουμι Αἰτωλ.

γουργουνίδα ἡ, Κέρκ. (Κασσιόπ.Σιν.)Κύνθ.Μῆλ. γουργουνίδα Πελοπν. (Κορινθ. Πιτσᾶ Τρίκκ.) γουργουνί'α Κάρπ. (Ἀπέρ.) Κάσ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γουργοῦνι καὶ τῆς παραγ. καταλ. -ίδα.

1) Τὸ ζῶον Γλομερίς τῆς οἰκογ. τῶν Μυριαπόδων (Millepedi) Κάρπ. (Ἀπέρ.) Κάσ. Συνών. γουργουνάκι 2, γουργοῦνι 4, γουργουνίτσα 2, γουργουννομπούμπαρο, γουτζέλι, μαμμουρίδα, προβατίνα. 2) Εἶδος ἀγρίας νήσσης Κέρκ. (Κάβ. Χλομ.) Συνών. ἀγριογουργουνίδα. 3) Τὸ φυτὸν Κυκλάμινον τὸ νεαπολιτανικὸν (Cyclamen neapolitanum) τῆς οἰκογ. τῶν Ἑρανθιδῶν ἢ Πριμουλιδῶν (Primulaceae) Κέρκ. (Κασσιόπ. Σιν.): Τῇ βατάτα τῇ γουργουνίδας τῇ γόβουμε καὶ τρέβουμε ὅθι ἔχουμε λειχῆνα Κασσιόπ. Συνών. ἀζινίτσα, βουκάμενος, γουργούνα 8, γουργουνίτσα 5, γουργουννοπάπουτσο, γουργουννοπατάτα, γουργουννόχορτο 1, γουργουννοπόδαρο 5, καλαπόδι, κυκλαμιά, κυκλαμίδα, ντρίμερο, πετρομάνουρο, τῆς γῆς τὸ ψωμί.

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γουργουνίδα καὶ ὡς τοπων. Κέρκ. (Σιν.) 4) Τὸ φυτὸν Ἑλμινθία ἢ ἔχινουιδῆς (Helminthia ἢ Picris echinoides) τῆς οἰκογ. τῶν Συνθέτων (Compositae) Κύνθ. Μῆλ. Συνών. εἰς λ. γουργουνίτσα 4. 5) Ἡ παιδιὰ γουργοῦνα, περὶ τῆς ὁπ. βλ. γουργοῦνα 9, ἐνθα καὶ συνών., Πελοπν. (Κορινθ. Πιτσᾶ Τρίκκ.) 6) Λάκκος μικρός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ παῖχται τῆς παιδιᾶς γουργοῦνα προσπαθοῦν νὰ ρίψουν κῶνον πεύκης, ὅστις χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν παιδιὰν ταύτην ὡς γουργοῦνα Πελοπν. (Κορινθ.)

γουργουνίζω Κύπρ. (Καλοπαναγιώτ. Μουτουλ. Πεδουλ. Πρόδρομ. κ.ά.)—Ν. Πολίτ., Παροιμ. 4, 107—Λεξ. Βάιγ. Κομ. Ψύλλ. Μπριγκ. Δημητρ. γουργουνίζου Σαμοθρ. γ'ρουνίζω Πελοπν. (Ἄνω Ἀστέρ. Οἷτυλ.)—Λεξ. Πόππλετ. γ'ρουνίζω Πελοπν. (Λεῦκτρ.) γκ'ρουνίζω Εὐβ. (Ξηροχώρ.) γουργουνίζου Β. Εὐβ.

Τὸ Βυζαντ. γουργουνίζω.

1) Γρυλλίζω, φωνάζω ὡς χοῖρος Εὐβ. (Ξηροχώρ. κ.ά.) Κύπρ. (Καλοπαναγιώτ. Μουτουλ. Πεδουλ. Πρόδρομ. κ.ά.) Πελοπν. (Ἄνω Ἀστέρ. Λεῦκτρ. Οἷτυλ.) Σαμοθρ.—Λεξ. Βάιγ. Κομ. Πόππλετ. Ψύλλ. Μπριγκ. Δημητρ.: Τὸ γ'ρουνί γ'ρουνίζει Λεῦκτρ. Ἀμα θυργιάσ' ἡ κιὸς κ' ἐναι δεμένο τὸ γου'οῦν', γου'ουνίζ' (ἄμα θυργιάσ' ἡ κιὸς—ἄμα ἐπιδεινωθῇ ὁ καιρὸς) Σαμοθρ. Ἀντάκωσεν νὰ γουργουνίῃ (ἡ λούτα), τξ' ἀλώπως ἔφραεν τὰ πίτερα μάνι - μάνι (ἀντάκωσεν= ἄρχισε, ἀλώπως=νομίζω πῶς) Πεδουλ. Σκυλλὶ δὲ γαβγίζ', γιδ' δὲ βιλιάζ', γ'ρουν' δὲ γουργουνίζ' (ἐξ ἐπωδ.) Εὐβ. Ἡ σημ. καὶ εἰς Σομ. 2) Φέρομαι ἀγροίκως Ν. Πολίτ., Παροιμ. 4, 107—Λεξ. Μπριγκ. Βάιγ. Δημητρ. Συνών. γαῖδοερέω, γαῖδοερίζω 1, γαῖδοεροβαστῶ, γαῖδοεροφέρεω.

γουργουνίλα ἡ, Πελοπν. (Καλάβρυτ.) γ'ρουνίλα Αἰγιν. γουργουνίλα Μακεδ. (Πεντάπολ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γουργοῦνι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίλα.

Ἡ ὁσμὴ τοῦ χοίρου ἐνθ' ἄν. Συνών. γουργουνάδι 2.

γουργουνίστικα ἐπίρρ. Κεφαλλ.—Λεξ. Βάιγ. Ἐκ τοῦ οὗδ. τοῦ οὗς. γουργουνίστικος. Ὁ τύπ. καὶ εἰς Σομ., εἰς Δουκ. δὲ εἰς λ. γουργοῦνι καὶ ὁ τύπ. γουργουνιστικά.

Δίκην χοίρου, ἀπρεπῶς ἐνθ' ἄν.: Τοῦ φέρθηκε γουργουνίστικα Κεφαλλ. Συνών. γαῖδοερίνα 2, γαῖδοερίτικα.

γουργουνίστικος ἐπίθ. Κεφαλλ.—Λεξ. Βάιγ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γουργοῦνι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίστικος. Ὁ τύπ. καὶ εἰς Σομ.

1) Ὁ προερχόμενος ἐκ χοίρου, ὁ χοίρειος ἐνθ' ἄν.: Γουργουνίστικο κρέας Κεφαλλ. Συνών. γουργουνένιος, γουργουνερός, γουργουνήσιος γουργουνίστικος, γουργουνίτσινος. 2) Ἀπρεπῆς, ἀγροίκος ἐνθ' ἄν.: Ὁ τρόπος τοῦ ἦτανε πολὺ γουργουνίστικος Κεφαλλ.

γουργουνίτικος ἐπίθ. ἐνιαχ. γουργουνί'κος Θράκ. (Κασταν. Σκοπ. Τσορλ.) γουργουνί'κους Θεσσ. (Ἀλμυρ.) Προπ. (Μαρμαρ.) γ'ρουνί'κους Μακεδ. (Μοσχοπόταμ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γουργοῦνι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίτικος.

1) Ὁ προερχόμενος ἐκ τοῦ χοίρου, ὁ χοίρειος Θράκ. (Κασταν. Σκοπ. Τσορλ.) Μακεδ. (Μοσχοπόταμ.) Προπ. (Μαρμαρ.): Πίττα φυλλωτὴ μὲ γουργουνί'κη λίγδα (=λίπος) Σκοπ. Ἀπὸ τότες ἔχ'νε σὲ καλὸ τὰ Χριστούγεννα νὰ τρῶνε γουργουνί'κο κρέας Τσορλ. Βράζ'νε τὰ πράσα μὲ γουργουνί'κη λίγδα καὶ τὰ βάζ'νε κατάπλασμα Κασταν. Γουργουνί'κα τσαρούχια Μαρμαρ. Συνών. εἰς λ. γουργουνίστικος 1. 2) Τὸ οὗδ. καὶ ὡς οὗς., ἡ ἀπρεπῆς συμπεριφορὰ Θεσσ. (Ἀλμυρ.): Τὸ 'καμες πάλι τοῦ γουργουνί'κου σου (ἐφέρθηκες πάλιν ἀπρεπῶς). Συνών. εἰς λ. γουργοῦνι 3β.

γουργουνίτσα ἡ, πολλαχ. γ'ρουνίτσα Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Μαντίν. Σαηδόν.) γουργουνίτσα Ἡπ. (Ξηροβούν.) Πελοπν. (Αἰγ. Βερεστ. Καρδαμ. Κλειτορ. Μαντίν.) Στερελλ. (Λαμ. Ναύπακτ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γουργοῦνα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίτσα.

1) Ἡ μικρὰ θήλεια χοῖρος Πελοπν. (Γαργαλ. Γορτυν. Κάμπος Λακων. Κίτ. Κοπαν. Μάν. Μεσσην. Σαηδόν. Τριφυλ. κ.ά.): Ὁ μυλωνᾶς εἶχε μιὰ γ'ρουνίτσα τσαὶ τὴν ἔσφαξε Κάμπος Λακων. Ἡ γουργουνίτσα μου πάνου 'ς τοὺς ἔξι μῆνους βγήκε μὲ παιδιὰ (ἐγέννησε, ὅταν εἶχε ἡλικίαν ἐπτά μηνῶν) Γαργαλ. Φέρε λιγάκια χόρτα νὰ φάῃ ἡ γουργουνίτσα Μάν. || Φρ.

Ἡ ἀρναδίτσα τέσσερους κ' ἡ γουργουνίτσα πέντε κ' ἐγὼ ἡ καλὴ νοικοκυρὰ ἐξήντα πέντε ἡμέρες (ὑποτίθεται ὅτι τὰ λέγει αὐτὰ ἡ γάττα ὡς πρὸς τὴν χρόνον τῆς κυήσεως) Πελοπν. || Αἰνίγμ.

Γουργουνίτσα γαστρωμένη | τὴ σπηλίτσα πάει καὶ βαίνει (τὸ πλήρες φαγητοῦ κοχλιάριον καὶ τὸ στόμα) Μεσσην.

Γουργουνίτσα γαστρωμένη | κι ἀπὸ τὸ λαιμὸ δεμένη (ἡ ἄτρακτος) αὐτόθ. Συνών. γουργουννοπούλα, μπουζοπούλα. 2) Τὸ ζῶον Γλομερίς τῆς οἰκογ. τῶν Μυριαπόδων (Millepedi) Ἡπ. (Ξηροβούν.) Πελοπν. (Βερεστ. Δίβρ. Γαργαλ. Τριφυλ. Φιγάλ. κ.ά.): Οἱ γουργουνίτσες δὲν ἀφίνουν τίποτα νὰ φυτρώσῃ 'ς τὸν κῆπο Γαργαλ. Συνών. γουργουνάκι 2, γουργοῦνι 4, γουργουνίδα 1, γουργουννομπούμπαρο, γουτζέλι, μαμ-

